

Π.3.2.1 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Πρώτες μέρες στο σχολείο»

ΕΛΠΙΔΑ ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. *Εκπαιδευτικά σενάκια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πρώτες μέρες στο σχολείο

Δημιουργός

Ελπίδα Τοκμακίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Οκτώβριος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Το σενάριο αφορά τις πρώτες μέρες των παιδιών στο Δημοτικό σχολείο και, καθώς αποβλέπει στην εξοικείωσή τους με το νέο σχολικό περιβάλλον, μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέρος της εισαγωγικής ενότητας του σχολικού εγχειριδίου «Γλώσσα Α΄ Δημοτικού» και ως συμπλήρωμα των «Καθημερινών μικρών κειμένων» που παρουσιάζονται στις σελίδες 6-7 του Τετραδίου Εργασιών («Γλώσσα Α΄ Δημοτικού», Α΄ τεύχος). Παράλληλα, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί κατά την προσέγγιση των πρώτων ενοτήτων της Μελέτης Περιβάλλοντος (1η ενότητα *Η τάξη μου* και 2η ενότητα *Το σχολείο μου*) ή και να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, αίθουσα εκδηλώσεων, αυλή σχολείου, διάδρομοι και διάφοροι άλλοι χώροι του σχολείου

Εκτός σχολείου: επίσκεψη στο γειτονικό νηπιαγωγείο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το γεγονός ότι το σενάριο αφορά τις πρώτες μέρες των νεοεισερχόμενων μαθητών/τριών στο «Δημοτικό Σχολείο» προϋποθέτει τον περιορισμένο βαθμό των απαιτήσεων απέναντί τους. Η χρονική στιγμή της εφαρμογής του συμπίπτει με την περίοδο αντίχρευσσης των γνώσεων, αναγκών και ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών, και την πρώτη γνωριμία του/της εκπαιδευτικού με την τάξη. Στο διάστημα αυτό η συζήτηση γύρω από τις προηγούμενες εμπειρίες στον χώρο του νηπιαγωγείου μπορεί να συμβάλει στη συγκέντρωση των πρώτων βασικών πληροφοριών, η οποία μπορεί να βοηθήσει τόσο στη συγκρότηση των ομάδων της τάξης όσο και στον προγραμματισμό της διδακτικής δράσης του εκπαιδευτικού.

Η φύση των δραστηριοτήτων προϋποθέτει την κατ' αρχήν προετοιμασία του εκπαιδευτικού για την οργάνωση της τάξης, τον πειραματισμό και αξιοποίηση των γνώσεων του όσον αφορά στη χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου. Για την υποβοήθησή του έχει δημιουργηθεί συνοδευτικό υλικό, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως «παράδειγμα» για τον σχεδιασμό των δράσεων. Υπενθυμίζεται ότι κατά τη χρονική «στιγμή» που προτείνεται η εφαρμογή του σεναρίου (αρχή της σχολικής χρονιάς), οι απαιτήσεις του/της εκπαιδευτικού από τους μαθητές/τριες δε θα πρέπει να είναι μεγάλες. Αρκεί η διάθεσή τους για συμμετοχή σε πρακτικές που συμβάλλουν στην οικοδόμηση γνώσης για τον κόσμο, που προάγουν την ανάπτυξη

του γραπτού και προφορικού λόγου, την κατανόηση, παραγωγή και χρήση απλών κειμένων και λέξεων. Η χρήση του Η/Υ αποτελεί μια νέα διάσταση της σχολικής πρακτικής για την επίτευξη των παραπάνω στόχων του σεναρίου, για αυτό και θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη φροντίδα στην πρώτη επαφή των παιδιών με τους νέους γραμματισμούς, όπου σε πρώτο στάδιο επιχειρείται η εξάσκησή τους στη χρήση του «ποντικιού», στη μετακίνηση ή στη διαγραφή εικόνας και πλαισίου κειμένου, στην πληκτρολόγηση, στο άνοιγμα και την αποθήκευση αρχείου.

Στο συγκεκριμένο σενάριο παρουσιάζονται δράσεις που εμπλέκουν τα παιδιά στη χρήση του Η/Υ κατά τη διδακτική πράξη. Προβλέπεται η ύπαρξη ενός βιντεο-προβολέα για τη συζήτηση στην ολομέλεια και ένας Η/Υ για κάθε μια ομάδα, αν και μπορεί να λειτουργήσει και με την ύπαρξη ενός Η/Υ στην τάξη, όπου οι ομάδες θα εργάζονται σε διαφορετικό χρόνο. Το ίδιο αποδεκτές είναι δράσεις που προτείνονται από τα ίδια τα παιδιά, καθώς η ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης τους αποτελούν βασικές προτεραιότητες.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου επιχειρείται μια πρώτη γνωριμία των μαθητών με το νέο σχολικό περιβάλλον του «Δημοτικού Σχολείου» και η εξοικείωσή τους με τον χώρο, τα πρόσωπα και τα πράγματα του σχολείου, η καλλιέργεια μιας αίσθησης ασφάλειας και η προοδευτική βίωση της αλλαγής, η οποία επιτυγχάνεται με

την ταυτόχρονη σύγκριση καταστάσεων που είναι οικείες στα παιδιά από τη φοίτησή τους στο Νηπιαγωγείο.

Εκτός από τη σύνδεση των εμπειριών των παιδιών ανάμεσα στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό σχολείο, προωθείται η προφορική τους έκφραση γύρω από τα άμεσα βιώματά τους με τον χώρο και τα πρόσωπα του σχολείου ενώ η επαφή τους με τον γραπτό λόγο επιχειρείται να γίνει μέσα από την αξιοποίηση του επιπέδου της φωνολογικής τους ενημερότητας και τη δημιουργία μιας λίστας/καταλόγου πραγμάτων. Ο συνδυασμός εικόνων - κειμένων αλλά και της ηχητικής απόδοσης των λέξεων σε ένα αρχείο παρουσίασης αξιοποιείται για τη μύηση των μικρών μαθητών/τριών με την εικόνα και τη δυναμική της. Ταυτόχρονα, το ίδιο αρχείο παρουσίασης αποτελεί αφορμή για μια πρώτη επαφή των μικρών μαθητών/τριών με τη χρήση του Η/Υ και τα πρώτα τους στάδια στην αξιοποίησή του ως μέσο γραμματισμού, ως εργαλείο για ανάγνωση, γραφή και επικοινωνία.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Κάθε παιδί κατά τις πρώτες μέρες εισόδου του στο δημοτικό σχολείο βρίσκεται στην τομή της μετάβασής του από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση, βιώνοντας ένα μεγάλο εύρος πολυεπίπεδων αλλαγών (Βρυνιώτη 2008: 120). Στα πλαίσια αυτών των αλλαγών η μετάβαση δεν αποτελεί μια απλή μετακίνηση ούτε μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ένα στιγμιαίο γεγονός. Αντίθετα, αποτελεί μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία το μέχρι πρότινος «παιδί του νηπιαγωγείου» παύει να αντιμετωπίζεται ως «παιδί που παίζει» και μετατρέπεται σε εκπαιδευόμενο άτομο (Buchman στο Woeffray 1996: 14). Παράλληλα, στο ίδιο χρονικό διάστημα το παιδί αρχίζει να αποδέχεται τη νέα του ταυτότητα και τον συνεπαγόμενο από αυτή ρόλο του/της μαθητή/μαθήτριας (Βρυνιώτη 2008: 120).

Η σπουδαιότητα των πρώτων εμπειριών μετάβασης από το ένα περιβάλλον αγωγής στο άλλο, από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο, έγκειται στο γεγονός

ότι μπορεί να αποτελέσει «πρόγευση» μετέπειτα μεταβάσεων και να ασκήσει καθοριστική επίδραση στην προσαρμοστικότητα και στην ικανότητα του παιδιού για επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων (Dunlop & Fabian 2002: 148), για αυτό και η εξασφάλιση των προϋποθέσεων μιας «ομαλής» μετάβασης αποτελεί βασική προτεραιότητα. Κατά την αναζήτηση των κατάλληλων πρακτικών μετάβασης προωθούνται προτάσεις για την εξασφάλιση «συνέχειας» μεταξύ νηπιαγωγείου και δημοτικού σχολείου και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου που εν είδει «σκαλωσιάς» θα βοηθήσει τα μικρά παιδιά να ανταποκριθούν στις προκλήσεις και απαιτήσεις του νέου σχολικού περιβάλλοντος.

Η πρόταση του σεναρίου -χωρίς να παραγνωρίζει το γεγονός ότι η διαδικασία της μετάβασης μπορεί να επεκταθεί χρονικά σε μεγάλο διάστημα- επιχειρεί κατά τις πρώτες μέρες των παιδιών στο σχολείο να τα εξοικειώσει με τον χώρο και τις διαδικασίες του, προκαλώντας τα να αναφερθούν στον τρόπο που τα ίδια βιώνουν τη συμμετοχή τους στο σχολείο, αποκτώντας σταδιακά την αίσθηση ότι ανήκουν σε αυτό. Για τη δημιουργία μιας γέφυρας που θα συνδέει το «σχολείο» και το «νηπιαγωγείο» αξιοποιούνται τόσο οι εμπειρίες των παιδιών από τους δύο χώρους όσο και πρακτικές με τις οποίες είναι εξοικειωμένα τα μικρά παιδιά από τη ζωή τους στο νηπιαγωγείο. Μια γνώριμη πρακτική που κυριαρχεί στον χώρο του νηπιαγωγείου είναι η χρήση των πινάκων/κειμένων αναφοράς αλλά και το παιχνίδι, το οποίο αν αξιοποιηθεί κατάλληλα, μπορεί να αποκαλύψει τη δυναμική σχέση του με τον γραμματισμό (Σιβροπούλου & Χατζησαββίδης 2004: 124). Τα στοιχεία αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία ενός κοινού μεθοδολογικού πλαισίου ανάμεσα στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν προτάσεις που διατυπώνονται για τον εμπλουτισμό της διδακτικής πρακτικής στο νηπιαγωγείο, όπως είναι «η εκμετάλλευση των ευκαιριών που αναδύονται μέσα στην καθημερινή πράξη και η διαμόρφωση των συνθηκών για ομιλία, ανάγνωση και γραφή» (Αναγνωστόπουλος 2002: 25), αλλά και η αντιμετώπιση των μικρών μαθητών/τριών ως ικανών χρηστών του προφορικού και

γραφτού λόγου, «πριν ακόμη από την επίσημη τυπική διδασκαλία τους, η οποία θα πρέπει να αξιοποιήσει την αναδυόμενη γνώση τους» (Κουτσοβάνου 2000: 16).

Η ανάδυση του γραμματισμού, έννοια που προέκυψε με την επικράτηση των γνωστικών θεωριών αλλά και ως αποτέλεσμα ερευνών, που οδήγησαν στην άποψη ότι «τα νήπια γνωρίζουν περισσότερα από ότι νομίζουμε» (Παπούλια-Τζελέπη 2001: 17), δίνει νέα προοπτική τόσο στον ίδιο τον γραμματισμό όσο και στον ρόλο του παιδιού. Αντιμετωπίζεται πλέον «ως ο δυναμικός, ενεργητικός οργανωτής των εμπειριών και ο νοηματοδότης τους που με την ενεργητική του δράση αντιλαμβάνεται και κατανοεί τον κόσμο γενικά και τον κόσμο του γραπτού ειδικά» (Παπούλια-Τζελέπη 2001: 19). Όπως υποστηρίζεται, το μικρό παιδί διαμορφώνει κάποιες ιδέες για τη γραφή και τον γραπτό λόγο πριν από τη συστηματική εκμάθηση της γραφής (Χατζησαββίδης 2002: 137), για αυτό και υπάρχουν συχνά αναφορές σε επιστημονικές απόψεις σύμφωνα με τις οποίες «πριν τα παιδιά μπορέσουν να διαβάσουν λέξεις με τον συμβατικό τρόπο, συνήθως είναι ικανά να αναγνωρίσουν πινακίδες, σήματα και άλλες μορφές λόγου του περιβάλλοντός τους» (Κουτσοβάνου 2001: 7), στοιχείο που αξιοποιείται στις προτάσεις του σεναρίου.

Κατά την εμπλοκή των μικρών μαθητών/τριών με τις δραστηριότητες του σεναρίου παρακινούνται να αναφερθούν σε πληροφορίες που προέρχονται από κείμενα όπως οι πινακίδες που συναντώνται σε διάφορους χώρους/κτίρια και να εντοπίσουν διαφορές ανάμεσα στον χώρο του σχολείου και του νηπιαγωγείου. Τέλος, μια δραστηριότητα που αφορά στο περιεχόμενο της σχολικής κασετίνας παρακινεί τους μαθητές/τριες της τάξης να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη συμπλήρωσή της - δράση η οποία συνοδεύει τον ρόλο του «μαθητή»/«μαθήτριας» κατά την προετοιμασία του για το σχολείο- εμπλέκοντάς τους μέσα από έναν παιγνιώδη τρόπο στη δημιουργία μιας λίστας πραγμάτων, στην οποία κυριαρχούν τα πολυτροπικά χαρακτηριστικά. Η αξιοποίηση των εικόνων από την καθημερινότητα των παιδιών γίνεται με σκοπό την παρακίνηση της προφορικής τους έκφρασης, ενώ παράλληλα η

αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στην εξοικείωση των μικρών παιδιών με τους νέους τρόπους παρουσίασης του γραπτού λόγου (Χατζησαββίδης 2003).

Η εμπλοκή των μικρών μαθητών/τριών με δραστηριότητες που αφορούν στον γραπτό λόγο ακολουθεί τις μεθοδολογικές οδηγίες (υιοθέτηση συνδυαστικού μοντέλου της διδασκαλίας της ανάγνωσης και γραφής, με τη σύνθεση στοιχείων της αναλυτικής μεθόδου, της αναδυόμενης γραφής και της ολικής προσέγγισης της γλώσσας) και πρακτικές (συσχέτιση προφορικού-γραπτού λόγου, απόδοση νοήματος σε γραπτά κείμενα, συμπλήρωση ελλιπών κειμένων, αντιστοίχιση εικόνων-κειμένων) του σχολικού εγχειριδίου (Καραντζόλα κ.ά. 2010: 8-12).

Ειδικότερα, όσον αφορά στη χρήση των πινακίδων, των πρώτων λέξεων και φράσεων με τις οποίες έρχονται σε επαφή οι μαθητές/τριες της Α΄ τάξης, αυτή επιχειρείται αρχικά μέσω της «αντιμετώπισης της γλώσσας ως συνόλου», η οποία έχει υποστηριχθεί ότι είναι «πιο αποτελεσματική με αναγνώστες που αρχίζουν να διαβάζουν» (Κουτσοβάνου 2000: 55). Παράλληλα, γίνεται προσπάθεια οι μικροί μαθητές/τριες να εμπλακούν σε καταστάσεις κατά τις οποίες είναι δυνατή η κατανόηση της ανάγνωσης ως μιας μορφής επικοινωνίας (καθώς καλούνται να «μαντέψουν» τι μπορεί να αναφέρεται σε μια πινακίδα), στάδιο που θεωρείται απαραίτητο πριν την προσπάθεια για κατάκτηση των αναγνωστικών δεξιοτήτων και την αποκωδικοποίηση της γραπτής γλώσσας και των μηνυμάτων της (Κουτσοβάνου 2000: 55). Από την άλλη πλευρά, τα πρώτα βήματα στην ανάλυση κάποιων λέξεων (που μπορούν να αποτελέσουν περιεχόμενο μιας σχολικής κασετίνας) γίνονται με τη μορφή παιχνιδιού και μέσα από την αξιοποίηση του επιπέδου της φωνολογικής ενημερότητας των μαθητών/τριών της τάξης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να επεξεργαστούν πληροφορίες που παρέχονται σε μικρά κείμενα της καθημερινότητας (όπως είναι οι πινακίδες) γνωρίζοντας τη χρηστική τους αξία και τη λειτουργικότητά τους.
- Να αναφερθούν στη χρήση διαφόρων κτιρίων συσχετίζοντας τις πληροφορίες που δίνονται στις πινακίδες που συναντώνται σε αυτά.
- Να εξασκήσουν την παρατηρητικότητά τους και να αναγνωρίζουν ανάμεσα σε πινακίδες εκείνες που αφορούν το «σχολείο» και το «νηπιαγωγείο».
- Να εξοικειωθούν με τη διαδικασία αναζήτησης συγκεκριμένων πληροφοριών από μικρά κείμενα και εικόνες και να αποκτήσουν ευχέρεια κατά τη μετακίνησή τους από το ένα σημειωτικό σύστημα στο άλλο.
- Να αναφερθούν στη σχολική ζωή και τις εμπειρίες τους, εντάσσοντας και τον εαυτό τους στο σχολικό περιβάλλον.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν απλά κειμενικά είδη (πινακίδες κτιρίων με κατάληξη «-είο», τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων, κατάλογος/λίστα αντικειμένων).
- Να εμπλουτίσουν εννοιολογικά και μορφολογικά το λεξιλόγιό τους («αναγνώριση» και εντοπισμός των λέξεων «σχολείο» και «νηπιαγωγείο» σε μικρά κείμενα).
- Να συνειδητοποιήσουν ότι και ο προφορικός λόγος αποτελεί κείμενο που βρίσκεται σε άμεση σύζευξη με εκδοχές του γραπτού λόγου (έντυπου και πολυτροπικού).
- Να εξασκηθούν στον χωρισμό των λέξεων σε συλλαβές και στη σύνθεση λέξεων.

Γραμματισμοί

- Να γνωρίσουν διαισθητικά τη χρησιμότητα ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) για τη συστηματοποίηση και συγκέντρωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα.
- Να γνωρίσουν τη λειτουργικότητα της εικόνας σε πολυτροπικά κείμενα.
- Να εξοικειωθούν με βασικές εντολές επεξεργασίας απλών λογισμικών, όπως είναι η μετακίνηση με drag & drop, η διαγραφή λέξης και εικόνας, η αναίρεση μιας εντολής, το άνοιγμα και η αποθήκευση ενός αρχείου, η εναλλαγή προβολής παρουσίασης/προβολής σχεδίασης.
- Να μνηθούν σε πρακτικές οπτικού και κριτικού γραμματισμού, αντλώντας και συγκρίνοντας πληροφορίες από εικόνες και κείμενα.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση και δημιουργία πολυτροπικών κειμένων (συνδυασμός λέξεων με αντίστοιχες εικόνες ή ήχο).
- Να γνωρίσουν τη χρηστική αξία της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής και του μικροφώνου μέσα από την αξιοποίηση αντίστοιχων προϊόντων τους (αρχείων φωτογραφιών και ήχου).

Διδακτικές πρακτικές

Για την υλοποίηση του σεναρίου προβλέπεται η σταδιακή προετοιμασία της τάξης για την εργασία σε ομάδες. Προηγείται, αρχικά, η συζήτηση στα πλαίσια της ολομέλειας όπου τα παιδιά παρακινούνται να συζητούν μεταξύ τους και να παρουσιάζουν τις απόψεις τους. Στην εξέλιξη του σεναρίου διαμορφώνονται ομάδες -σε μια τάξη 24 μαθητών/τριών προτείνεται η δημιουργία 6 ομάδων- όπου το αποτέλεσμα της εργασίας τους θα αξιοποιηθεί από κάθε παιδί ξεχωριστά ως προϊόν της συμμετοχής του σε μια συλλογική προσπάθεια. Παράλληλα με την ανάπτυξη του συνεργατικού κλίματος μεταξύ των ομάδων, οι διδακτικές επιλογές του/της εκπαιδευτικού συμβάλλουν στην ενεργητική συμμετοχή των μαθητών/τριών και την οικοδόμηση της γνώσης πάνω σε ήδη γνωστές έννοιες και καταστάσεις. Η δημιουργία των συνθηκών

ενεργοποίησης των παιδιών περιλαμβάνει δράσεις που έχουν νόημα για τα ίδια αλλά και ενέργειες μέσα από τις οποίες κατασκευάζουν τα δικά τους νοήματα όσον αφορά στις σχέσεις εικόνων/λέξεων. Οι μαθητές/τριες συνεργάζονται και επικοινωνούν με τους συμμαθητές/τριές τους, ενώ αναλαμβάνουν ως προσωπική τους υποχρέωση την ολοκλήρωση του έργου της ομάδας. Για αυτό και παρακινούνται να βοηθούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες στηρίζοντας όχι μόνο τα μέλη της ομάδας τους αλλά και τις υπόλοιπες ομάδες της τάξης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την ενασχόληση με τις δραστηριότητες του σεναρίου μπορεί να δοθεί με την παρατήρηση των «Καθημερινών μικρών κειμένων» που παρουσιάζονται στις σελίδες 6-7 του Τετραδίου Εργασιών («Γλώσσα Α΄ Δημοτικού», α΄ τεύχος), τα οποία μπορούν να εμπλουτιστούν με την αξιοποίηση εικόνων που δίνονται στο σενάριο (ή που μπορούν να αντικατασταθούν από αντίστοιχες εικόνες που είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα των μαθητών/τριών της τάξης εφαρμογής) και αφορούν την ύπαρξη πινακίδων σε κτίρια, όπως είναι ένα νηπιαγωγείο και ένα δημοτικό σχολείο. Η επίσκεψη στο γειτονικό νηπιαγωγείο αλλά και η φωτογράφιση διαφόρων χώρων του σχολείου στο οποίο φοιτούν οι μαθητές/τριες της Α΄ τάξης μπορεί να προσφέρει άφθονο υλικό για τη συζήτηση γύρω από τις ομοιότητες και διαφορές των δύο χώρων αλλά και τη θέση και στάση των παιδιών απέναντι σε αυτούς, έχοντας ως στόχο τη σταδιακή γνωριμία, εξοικείωση και προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ζωή στο σχολείο και η ένταξη στο νέο σχολικό περιβάλλον είναι ένα θέμα που επαναλαμβάνεται τόσο από μάθημα σε μάθημα όσο και από τάξη σε τάξη. Ιδιαίτερα για την περίπτωση των μικρών μαθητών/τριών που βιώνουν τη μετάβασή τους στο νέο σχολικό περιβάλλον, η σχετική ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να

αποτελέσει μια πρόταση συγκεκριμένης δράσης, η οποία, όπως είχε επισημανθεί για τα νέα βιβλία των Δ.Ε.Π.Π.Σ., απουσιάζει από τα εγχειρίδια του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου (Μπαγάκης κ.ά. 2006: 11). Παράλληλα, η σχετική συζήτηση γύρω από το συγκεκριμένο θέμα μέσα σε μια σχολική τάξη μπορεί να συμβάλει στην αποκάλυψη του αρνητικού τρόπου με τον οποίο βιώνεται η μετάβαση από ορισμένα παιδιά και στην άμεση αντιμετώπιση ενδεχόμενων δυσκολιών. Από την άλλη πλευρά, η μεθοδολογική πρόταση του σεναρίου με τη σύνδεση πρακτικών του νηπιαγωγείου με αυτές που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο της Γλώσσας για την Α΄ τάξη του δημοτικού σχολείου μπορεί να αντιμετωπιστεί ως πρόταση για τη δημιουργία μιας «γέφυρας» ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο, η οποία αποτελεί ζητούμενο στη σύνδεση μεταξύ των δύο χώρων αγωγής. Επιπλέον, μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου προτείνεται η επαφή των μικρών μαθητών/τριών με κειμενικά είδη (πινακίδες, τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων, κατάλογων αντικειμένων), την αξιοποίηση των οποίων εισηγείται και το σχολικό εγχειρίδιο.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Τόσο η αρχική συζήτηση στην τάξη όσο και το παιχνίδι της αντιστοίχισης εικόνων/λέξεων βασίστηκε στην αναζήτηση υλικού από το διαδίκτυο αλλά και τη χρήση του Η/Υ κατά την παρουσίασή του στην τάξη. Τα ίδια εργαλεία (συνδυασμός εικόνας/κειμένου σε αρχείο παρουσίασης) χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία νέων κειμένων/καταλόγου αντικειμένων από τους/τις μαθητές/τριες της τάξης (μέσα από την αξιοποίηση δυνατοτήτων που παρέχονται από το λογισμικό παρουσίασης PowerPoint και την εξοικείωση των μαθητών με τις εντολές αποθήκευσης, ανάρτησης, μετακίνησης ή διαγραφής εικόνας και κειμένου). Επιπλέον, οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν για τη δημοσιοποίηση των εργασιών που θα προκύψουν (είτε με τη χρήση του εκτυπωτή και τη διανομή των κειμένων/καταλόγων, είτε με την αξιοποίηση του διαδικτύου για την ανάδειξη των παραγόμενων έργων της τάξης).

Κείμενα

Εικόνες

Πινακίδες κτιρίων: εικόνα πινακίδας [29ου Δημοτικού Σχολείου Πατρών](#), εικόνα πινακίδας [1ου Νηπιαγωγείου Νάξου](#), εικόνα [ταχυδρομικού καταστήματος](#), εικόνα [φαρμακείου](#), εικόνα [νοσοκομείου](#), εικόνα Δημοτικού Σχολείου [Κουτσελιού](#), εικόνα [Δημαρχείου Παλλήνης](#)

Εικόνες εξώφυλλων βιβλίων: «[Πάκι πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Ντόρα πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Μαυρούλα πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Ένας αρκούδος στο σχολείο](#)», «[Αχ, αυτή η πρώτη μέρα στο σχολείο!](#)».

Εικόνες αγιασμού σε [Δημοτικό Σχολείο](#) και [Νηπιαγωγείο](#)

Εικόνα εσωτερικού χώρου [Νηπιαγωγείου](#)

Εικόνες διαφανειών που έχουν σχέση με τον [είσοδο](#) του [παιδιού](#) στο [σχολείο](#).

Διαφήμιση κασετίνας στο [διαδίκτυο](#).

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείων παρουσίασης για το περιεχόμενο της κασετίνας (εύρεση και χρήση εικόνων): για [ψαλίδι](#), [μαρκαδόρους](#), [ξύλομπογιές](#), [σβήστρα](#), [ξύστρα](#), [κόλλα](#), [χάρακας](#), , [μολύβι](#), [πίατα](#), [ποτήρια](#), [αλάτι](#), [ποτήρια](#) και [ψωμί](#).

Βίντεο

«[Ο Φρου Φρου στο σχολείο](#)», επεισόδιο της παιδικής σειράς *Φρου Φρου* σε ελληνική μεταγλώττιση(μέχρι το 06:00)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο διδακτικό δίωρο

Με τη χρήση του Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα παρουσιάζονται στην ολομέλεια της τάξης φωτογραφίες με εικόνες διαφόρων κτιρίων (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «PAROUSIASH_1A»). Ανάμεσα σε αυτά τα κτίρια επιλέγονται για παρουσίαση τόσο το δημοτικό σχολείο στο οποίο φοιτούν

οι μαθητές/τριες της τάξης όσο και το νηπιαγωγείο από το οποίο προέρχονται. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, αναζητούνται εικόνες από το διαδίκτυο, όπως αυτές που παρουσιάζονται ενδεικτικά στο αρχείο παρουσίασης που συνοδεύει το σενάριο.

Στο αρχείο παρουσίασης κάθε εικόνα δίνεται σε ξεχωριστή διαφάνεια. Στην ολομέλεια της τάξης οι μαθητές/τριες παρακινούνται να σχολιάσουν κάθε μια εικόνα ξεχωριστά και να αναφερθούν στους δείκτες (η ύπαρξη ζωγραφιών και η πινακίδα στο νηπιαγωγείο, η τοποθέτηση των κίτρινων ταχυδρομικών κουτιών έξω από το κατάστημα του ταχυδρομείου, το σύμβολο του σταυρού για το φαρμακείο και το νοσοκομείο αντίστοιχα) που τους παραπέμπουν στην ονομασία κάθε κτιρίου.

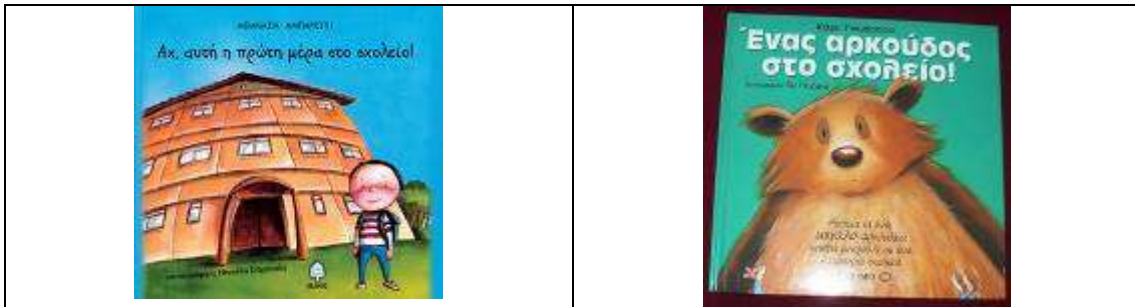

Η σύγκριση πινακίδων/επιγραφών διαφόρων κτιρίων, ανάμεσά τους και δημοτικών σχολείων αλλά και νηπιαγωγείων, θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για την προφορική έκφραση των παιδιών. Ιδιαίτερη μνεία θα μπορούσε να γίνει στις πινακίδες των σχολείων και των νηπιαγωγείων. Τα παραδείγματα που δίνονται στο αρχείο παρουσίασης είναι ενδεικτικά όσον αφορά στην αξιοποίηση παρόμοιων πινακίδων, για τις οποίες θα μπορούσε η ολομέλεια της τάξης να σχολιάσει τις λέξεις που αφορούν στο σχολείο και το νηπιαγωγείο αλλά και τον εντοπισμό των λέξεων αυτών από τους ίδιους τους μαθητές/τριες της τάξης. Η ύπαρξη πλαισίων κειμένου με χρονισμό κίνησης έχει προβλεφθεί κατά τον σχεδιασμό του αρχείου παρουσίασης, ώστε ο σχολιασμός των πινακίδων να οδηγήσει και στον εντοπισμό των αντίστοιχων λέξεων που αφορούν στο «δημοτικό σχολείο» και «νηπιαγωγείο» αντίστοιχα.

Με τον ίδιο στόχο -τον εντοπισμό και αναγνώριση των λέξεων που αφορούν στο «δημοτικό σχολείο» και το «νηπιαγωγείο»- μπορούν να αξιοποιηθούν και εξώφυλλα βιβλίων που αναφέρονται στην «πρώτη μέρα στο σχολείο», τα οποία περιλαμβάνονται στις διαφάνειες μιας επόμενης παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «PAROUSIASH_1b»).

	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p>	<p>ΕΣΠΑ 2007-2013 Πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

Στη φάση αυτή ο/η εκπαιδευτικός της τάξης λειτουργεί ως «πρότυπο αναγνώστη» (Καράντζολα κ.ά. 2006: 9) κατά τον σχολιασμό των τίτλων των παραπάνω προτεινόμενων λογοτεχνικών βιβλίων (για τα οποία υπάρχει η δυνατότητα αντικατάστασής τους με παρόμοιους τίτλους από τη μεγάλη ποικιλία αντίστοιχων βιβλίων) ενώ τα πλαίσια κειμένου τα οποία παρουσιάζονται στο τέλος της διαφάνειας έχουν σκοπό να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον των παιδιών στη λέξη «σχολείο», την απουσία της οποίας καλούνται να εντοπίσουν κατά την παρουσίαση του εκάστοτε

ελλιπή τίτλου. Έχει προβλεφθεί η ύπαρξη ενός βιβλίου για κάθε μια από τις έξι ομάδες της τάξης, έτσι ώστε εκπρόσωποι των ομάδων να αναλάβουν τον εντοπισμό της λέξης «σχολείο» -αντιπαραβάλλοντάς τη με τη λέξη «νηπιαγωγείο»- και τη μετακίνηση του πλαισίου κειμένου στην κατάλληλη θέση για τη συμπλήρωση του τίτλου.

Η πρόκληση των μαθητών/τριών να αναφερθούν σε προσωπικά τους βιώματα, που έχουν να κάνουν με τη ζωή τους στο νηπιαγωγείο αλλά και τις νέες εμπειρίες στον χώρο του δημοτικού σχολείου, μπορεί να γίνει με τη χρήση των διαφανειών ενός ακόμη αρχείου παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «PAROUSIASH_1g») οι οποίες περιλαμβάνουν φωτογραφίες/στιγμιότυπα από τον Αγιασμό σε σχολεία αλλά και σε νηπιαγωγεία (ενδεικτικά δίνονται συγκεκριμένες εικόνες από το διαδίκτυο αλλά προτείνεται και η αντικατάστασή τους με εικόνες από το συγκεκριμένο σχολείο και το νηπιαγωγείο που έχουν σχετική εμπειρία οι μαθητές/τριες της τάξης). Στη φάση αυτή οι μαθητές/τριες της τάξης καλούνται να αναφερθούν στις καταστάσεις που παραπέμπουν αυτές οι πρώτες εικόνες (αγιασμός σε δημοτικό σχολείο και νηπιαγωγείο αντίστοιχα) προσδιορίζοντας ταυτόχρονα τους χώρους που αυτές υφίστανται (η πρώτη γίνεται σε δημοτικό σχολείο: «φαίνεται» από το κτίριο, τα παιδιά κρατούν τσάντες... ενώ η δεύτερη γίνεται σε νηπιαγωγείο: «φαίνεται» από τις εικόνες στους τοίχους, από την ηλικία και τον αριθμό των παιδιών). Οι επόμενες εικόνες των διαφανειών παραπέμπουν στους εσωτερικούς χώρους του δημοτικού σχολείου και του νηπιαγωγείου αντίστοιχα, οι οποίες θα ήταν σκόπιμο να αντικατασταθούν -σε περίπτωση που αυτό είναι εφικτό- από τις

φωτογραφίες του χώρου του δημοτικού σχολείου στο οποίο φοιτούν αλλά και του νηπιαγωγείου από το οποίο προέρχονται οι περισσότεροι από τους/τις μαθητές/τριες της τάξης. Η τοποθέτησή τους στο αρχείο παρουσίασης επιλέχθηκε με στόχο την παρακίνηση της προφορικής έκφρασης των παιδιών όσον αφορά στη διαπίστωση και τον εντοπισμό διαφορών στην οργάνωση και διαρρύθμιση του χώρου.

Το ίδιο αρχείο παρουσίασης διατίθεται αποθηκευμένο στους Η/Υ των ομάδων, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες της τάξης να έχουν τη δυνατότητα σχολιασμού των εικόνων μέσα από την παρατήρησή τους στην οθόνη του Η/Υ της ομάδας τους. Στην τελευταία διαφάνεια προβάλλονται δύο από τις εικόνες που αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης, ενός «σχολείου» και ενός «νηπιαγωγείου» και οι μαθητές/τριες της τάξης καλούνται να μετακινήσουν τα πλαίσια κειμένου, που δίνονται στη διαφάνεια, προκειμένου να τα αντιστοιχήσουν με τις κατάλληλες εικόνες. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά παίρνουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση μιας διαφάνειας, ενώ παράλληλα δίνεται η ευκαιρία για την πληροφόρησή τους σχετικά με την αναγκαιότητα αποθήκευσης του σχετικού αρχείου, προκειμένου να παραμείνει η δική τους συμβολή/συμμετοχή στη χρήση της παρουσίασης. Στη διάθεση των μελών της κάθε ομάδας υπάρχουν δύο πλαίσια κειμένου για κάθε εικόνα, τα οποία αποδίδουν τη γραφή της λέξης «Σχολείο» και «Νηπιαγωγείο» σε δύο μορφές (πεζά και κεφαλαία).

Οι μαθητές/τριες παρακινούνται να επιλέξουν μια από τις δύο μορφές ενώ την άλλη να τη διαγράψουν, μαθαίνοντας στην πράξη τη χρήση του πλήκτρου της διαγραφής.

Από την άλλη πλευρά η γραπτή έκφραση των μαθητών/τριών για το ίδιο θέμα μπορεί να προκληθεί με την παρακίνησή τους να ζωγραφίσουν μια εικόνα για το νηπιαγωγείο σε αντιδιαστολή με αντίστοιχη της για το δημοτικό σχολείο. Έτσι, μέσα από την εικαστική τους έκφραση καλούνται να αποτυπώσουν τις διαφορές που έχουν εντοπίσει ανάμεσα στους δύο αυτούς χώρους. Στο [φύλλο «εργασίας»](#) που θα μοιραστεί, θα παρακινηθούν να πραγματοποιούν κάποιες από τις ομοιότητες (υπάρχουν διαφορετικές αίθουσες, τουαλέτες...) ή τις διαφορές (μια νηπιαγωγός, πολλοί δάσκαλοι, ψηλό κτίριο, μεγάλη αυλή, διαφορετική διαρρύθμιση της αίθουσας, ύπαρξη κουδουνιού) που έχουν εντοπίσει ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο. Στους μαθητές/τριες της τάξης προτείνεται η συγκεκριμένη εργασία να φτάσει στα χέρια των οικείων τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον, όπου, παράλληλα με τις εικόνες που οι ίδιοι/ιες θα ζωγραφίσουν, θα έχουν καταγράψει πάνω από αυτές δύο από τις λέξεις που πραγματεύτηκαν κατά τη συζήτηση στην τάξη, «νηπιαγωγείο» και «σχολείο», ενώ η εκπαιδευτικός, έχοντας τον ρόλο του γραμματέα θα μπορούσε να καταγράψει κάποιες από τις ιδέες των μαθητών/τριών κατά τον σχολιασμό της ζωγραφιάς τους.

2ο διδακτικό δίωρο

Στην ολομέλεια της τάξης και με τη βοήθεια του Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα, προβάλλονται στιγμιότυπα από ένα [βίντεο](#) μιας παλιάς παιδικής σειράς,

όπου ο πρωταγωνιστής της, ο Φρου Φρου, ζητά πληροφορίες για το «σχολείο» και αποφασίζει να το επισκεφτεί, για να το γνωρίσει από κοντά.

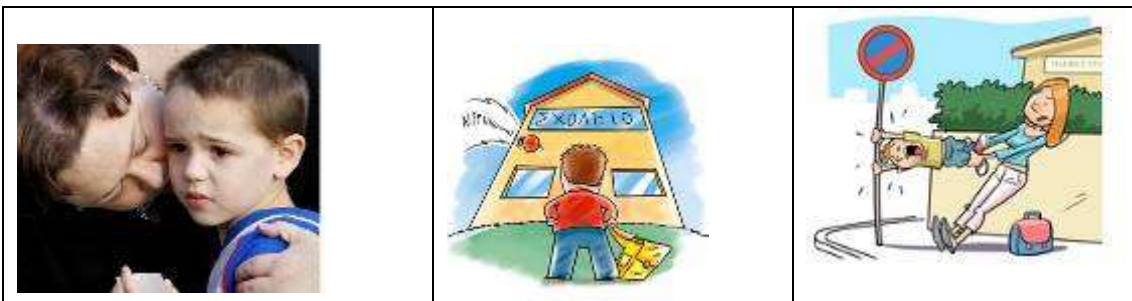
Η προβολή του βίντεο (απόσπασμα 01:00-06:00) σταματά στο σημείο που ο Φρου Φρου -με τις δυνατότητες που έχει ως πνεύμα/ξωτικό- μεταβαίνει σε μια σχολική αίθουσα (στην προκειμένη περίπτωση είναι μια τάξη σε ένα γερμανικό σχολείο). Τα παιδιά της τάξης προκαλούνται να σκεφτούν και να αναφερθούν στις σκηνές που θα έβλεπε ο Φρου Φρου, αν επισκεπτόταν το δικό τους σχολείο. Μάλιστα προτείνεται από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης η δυνατότητα δημιουργίας μιας παρουσίασης των χώρων του σχολείου ή και ενός παρόμοιου βίντεο, για αυτό και καλούνται οι μαθητές/τριες της τάξης να ζωγραφίσουν χώρους του σχολείου που θα ήθελαν να συμπεριλάβουν στη σχετική παρουσίαση ή βιντεοσκόπηση. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες της τάξης παρακινούνται να καταγράψουν -μέσω της εικαστικής τους δημιουργίας- κάποιες από τις πρώτες εντυπώσεις τους από το σχολείο. Η παρουσίαση της ζωγραφιάς τους στην ολομέλεια της τάξης θα συμβάλει τόσο στην προφορική τους έκφραση σχετικά με ένα οικείο θέμα αλλά και στην επισήμανση χαρακτηριστικών του σχολείου που έχουν κάνει εντύπωση και σε άλλους συμμαθητές τους, τα οποία πιθανόν να διαφέρουν από τα προηγούμενα βιώματά τους από το νηπιαγωγείο, στοιχείο που θα αξιοποιηθεί κατά τη συζήτηση που θα ακολουθήσει στην τάξη.

Μετά από τη συζήτηση, ο/η εκπαιδευτικός της τάξης θα μπορούσε να συγκεντρώσει τις παρατηρήσεις των μαθητών/τριών και με τη συνοδεία τους να

τραβήξει φωτογραφίες ή και βίντεο από τους χώρους που «σκολιάστηκαν», προκειμένου να ετοιμάσει ένα αρχείο για την επίσκεψη του Φρου Φρου στο σχολείο τους.

Στη φάση αυτή θα μπορούσαν ακόμη να παρουσιαστούν κάποιες εικόνες από δημοσιεύματα σχετικά με τις πρώτες μέρες στο σχολείο (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «PAROYSIASH_2»). Πρόκειται για εικόνες που παραπέμπουν στη «δυσκολία» κάποιων παιδιών να προσαρμοστούν στο νέο σχολικό περιβάλλον. Η σχετική συζήτηση, η οποία θα κινείται γύρω από την κατασκευή νοήματος μέσα από την ανάλυση των εικόνων και των συναισθημάτων των εικονιζόμενων παιδιών, μπορεί να αποκαλύψει συγκεκριμένες περιπτώσεις μαθητών/τριών της τάξης που βιώνουν παρόμοιες δυσκολίες, γεγονός που θα συμβάλει στη σχετική ενημέρωση του/της εκπαιδευτικού και στη συνακόλουθη άμεση δημιουργία κάποιου υποστηρικτικού πλαισίου για την αντιμετώπισή τους.

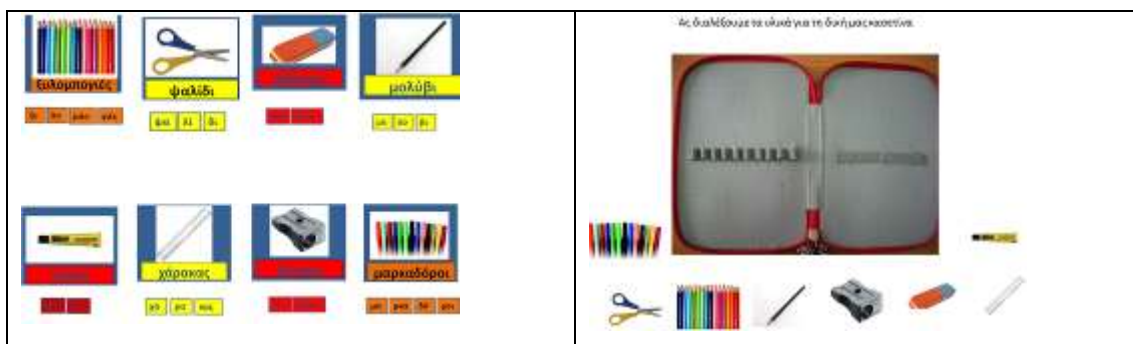
3ο διδακτικό δίωρο

Στο δίωρο αυτό επιχειρείται μια πρώτη προσπάθεια εμπλοκής των μικρών μαθητών/τριών με τη χρήση του Η/Υ και των δυνατοτήτων που αυτός παρέχει. Αφορμή αποτελεί η πραγματικότητα που οι ίδιοι/ιες βιώνουν ως μαθητές/τριες του δημοτικού σχολείου. Μια από αυτές είναι η ύπαρξη της σχολικής τους τσάντας, ένα στοιχείο που πολύ πιθανόν να παρουσιαστεί κατά τη συζήτηση των διαφορών μεταξύ σχολείου και νηπιαγωγείου και το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία ενός είδους ενημερωτικού σημειώματος, που θα ετοιμαστεί από τους ίδιους τους

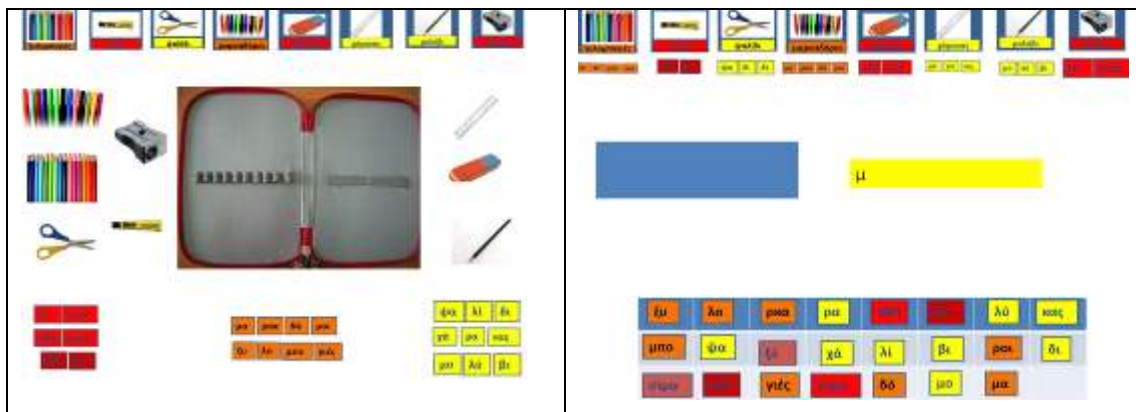
μαθητές/τριες και θα προορίζεται για χρήση και από τους γονείς τους. Αυτό θα αφορά στην αναγκαιότητα ύπαρξης σε καθημερινή βάση μέσα στη σχολική τσάντα της κασετίνας κάθε μαθητή/τριας, η οποία θα πρέπει να έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο. Το περιεχόμενο όμως αυτό δε θα οριστεί από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, όπως συνήθως γίνεται, αλλά από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, που θα καθορίσουν ποια είναι τα αναγκαία αντικείμενα που θα πρέπει να έχουν μαζί τους καθημερινά στο σχολείο. Η συζήτηση για το περιεχόμενο μιας σχολικής κασετίνας μπορεί να ξεκινήσει με αφορμή τη σειρά κάποιων εικόνων μιας διαφήμισης από το [διαδίκτυο](#), στις οποίες παρουσιάζεται το περιεχόμενο μιας κασετίνας. Γίνεται συζήτηση σχετικά με τις εικόνες που παρουσιάζονται ενώ στις ομάδες της τάξης παρουσιάζεται ένα αρχείο με διαφάνειες (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Kasetina_OLOMELEIA») στις οποίες καλούνται να ορίσουν το περιεχόμενο της δικής τους σχολικής κασετίνας.

Η προσφορά εικόνων από διάφορα αντικείμενα που θα μπορούσαν να τοποθετηθούν σε μια σχολική κασετίνα (ξύστρα, σβήστρα, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές, ψαλίδι, χάρακας, μολύβι...) συνδυάζεται με την πρόσκληση αντιστοίχισης λέξεων (ονομασίες των αντικειμένων) στην ολομέλεια της τάξης. Η εμπλοκή των μικρών μαθητών/τριών με τη συγκεκριμένη παιγνιώδη κατάσταση θα μπορούσε μάλιστα να εμπλουτιστεί με τη διαπίστωση του αριθμού των συλλαβών (φωνών) που έχουν συγκεκριμένες λέξεις και την παρακίνηση τοποθέτησης στην κασετίνα μιας εικόνας/λέξης που έχει δύο, τρεις ή περισσότερες φωνούλες.

Αρχικά, η αντιστοίχιση μπορεί να γίνει μόνο με τη χρήση εικόνων ενώ μια συζήτηση που θα συμβάλει στη συσχέτιση προφορικού-γραπτού λόγου θα οδηγήσει στη συμπλήρωση της σχετικής εργασίας με την τοποθέτηση των αντίστοιχων λέξεων κάτω από κάθε μια εικόνα. Σε ένα επόμενο στάδιο θα μπορούσαμε να παρακινήσουμε τα παιδιά να «φτιάξουν» και να γράψουν και αυτά μια λέξη που αντιστοιχεί σε ένα αντικείμενο της κασετίνας τους (βάζοντάς το και πάλι σε ένα πλαίσιο παιχνιδιού, όπως είναι αυτό του κρυμμένου «θησαυρού»: «τι είναι αυτό που το βάζουμε στην κασετίνα, έχει τρεις φωνούλες και αρχίζει από «μ», το οποίο αρχικά θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στην ολομέλεια της τάξης με πραγματικά αντικείμενα που τοποθετούνται μέσα σε μια κασετίνα). Στη συνέχεια θα δίνεται η εικόνα ενός αντικειμένου αλλά και η αντίστοιχη λέξη του και τα παιδιά θα παρακινούνται να επιλέγουν ανάμεσα στις μεμονωμένες φωνούλες (συλλαβές) αυτές που είναι κατάλληλες για τη δημιουργία της αντίστοιχης λέξης από τους εκπροσώπους των ομάδων, που θα εργάζονται στην ολομέλεια της τάξης με τη βοήθεια του Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα.

4ο διδακτικό δίωρο

Με τη βοήθεια παρόμοιου αρχείου παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Kasetina_OMADES») οι μαθητές/τριες της τάξης θα εργαστούν αυτή τη φορά στα πλαίσια της ομάδας τους και θα παρακινήθουν να τοποθετήσουν στην

κασετίνα τους τα αντικείμενα που θεωρούν αναγκαία. Μάλιστα η ύπαρξη λέξεων που δεν έχουν σχέση με το περιεχόμενο της κασετίνας αλλά έχουν και αυτές αντίστοιχο αριθμό συλλαβών θα μπορούσε να εμπλέξει τους μικρούς μαθητές/τριες σε μια δραστηριότητα με παιγνιώδη αλλά και χιουμοριστικά χαρακτηριστικά, στοιχεία που παρακινούν τους μικρούς μαθητές/τριες και συμβάλλουν στη διατήρηση του ενδιαφέροντός τους. Η πρόβλεψη ύπαρξης ηχητικής εκφώνησης¹ για κάθε μια από τις διαθέσιμες εικόνες/λέξεις που επιλέγονται μπορεί να βοηθήσει στον έλεγχο και την αυτοαξιολόγηση/επαλήθευση των συγκεκριμένων επιλογών. Άλλωστε η αποφυγή λαθών στην επιλογή των εικόνων/λέξεων θα αποτελεί βασική προτεραιότητα και για τα μέλη των ομάδων, αφού η εκτύπωση του τελικού προϊόντος για κάθε μαθητή/τρια θα αποτελέσει ένα -πολυτροπικό- κείμενο (με συνδυασμό εικόνας και κειμένου), που θα λειτουργεί ως «πίνακας αναφοράς» κατά την προετοιμασία τους για την επόμενη ημέρα στο σχολείο και τη συμπλήρωση της σχολικής κασετίνας στο σπίτι. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές/τριες της τάξης θα δημιουργήσουν το πρώτο τους «κείμενο», η αξιοποίηση του οποίου θα συμβάλει στην «ανάγνωση»/αναγνώριση συγκεκριμένων λέξεων, η οποία εξασφαλίζεται μέσα από την ενεργό εμπλοκή τους κατά την αντιστοίχιση των λέξεων/ήχων με κατάλληλες εικόνες.

¹ Η ηχητική απόδοση των λέξεων έχει γίνει με τη συνεισφορά μιας μικρής, ηλικίας 3.5 ετών, γεγονός που δικαιολογεί τις όποιες αδυναμίες στη φωνητική εκφορά των λέξεων. Το στοιχείο αυτό όμως μπορεί να αξιοποιηθεί με θετικό τρόπο, αν χρησιμοποιηθεί για τη σύγκριση της συγκεκριμένης φωνητικής απόδοσης με την αντίστοιχη «σωστή» εκφορά εκ μέρους των μαθητών/τριών της τάξης. Από τις 12 εικόνες/λέξεις επιλέχθηκαν δύο χωρίς τη συνοδεία της ηχητικής εκφώνησης (και συγκεκριμένα οι λέξεις «ψαλίδι», «ξύστρα» προκειμένου οι μικροί μαθητές/τριες να παρακινηθούν για να αξιοποιήσουν όσα επεξεργάστηκαν στην προηγούμενη δραστηριότητα (ως προς τον αριθμό των συλλαβών) για τον εντοπισμό της κατάλληλης λέξης και τη σωστή αντιστοίχιση.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1^{ου} δίωρου

Στα παρακάτω πλαίσια κάνουμε μια ζωγραφιά για το σχολείο και μια για το νηπιαγωγείο:

<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 50px; margin: 0 auto; text-align: center;">.....</div>	<div style="border: 1px solid black; width: 250px; height: 50px; margin: 0 auto; text-align: center;">.....</div>
---	---

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Παρά το γεγονός ότι το σενάριο έχει σχεδιαστεί για να έχει μικρή διάρκεια, ώστε να διατηρήσει το ενδιαφέρον των μικρών μαθητών/τριών, θα μπορούσε να επεκταθεί με την αξιοποίηση του «[Εγχειριδίου Δραστηριοτήτων για τα νήπια](#)» (Αναγνωστόπουλος κ.ά 2008), ένα υλικό που εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος «Καινοτόμες Παρεμβάσεις στα Ολοήμερα Νηπιαγωγεία» και αφορούσε στην προετοιμασία των νηπίων για την ένταξή τους στο δημοτικό σχολείο. Από το υλικό αυτό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί μια εικονογραφημένη ιστορία αλλά και μια ιστορία για κουκλοθέατρο (σε έντυπη μορφή και DVD) με θέμα το δημοτικό σχολείο. Η ενδεχόμενη επέκταση του σεναρίου θα μπορούσε να συμπεριλάβει τη διαθεματική προσέγγιση του θέματος μέσα από την αξιοποίηση του βιβλίου της Μελέτης Περιβάλλοντος, του μαθήματος των εικαστικών αλλά και της θεατρικής αγωγής.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι προτάσεις του σεναρίου αλλά και το υλικό που το συνοδεύει θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως παραδείγματα των διαφορετικών προοπτικών που μπορεί να προσφέρει η αξιοποίηση του θέματος της μετάβασης των παιδιών στο δημοτικό σχολείο και των πρώτων εμπειριών που έχουν τα ίδια ως μέλη της σχολικής κοινότητας.

Από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης εφαρμογής θα εξαρτηθεί ο βαθμός διαφοροποίησης των διδακτικών του/της επιλογών από τις προτάσεις και το υλικό του σεναρίου ακόμη και από τις πηγές άντλησης των σχετικών πληροφοριών. Έχει ήδη καταγραφεί η δυνατότητα αντικατάστασης του προσφερόμενου υλικού ενώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι και από τις δραστηριότητες που προτείνονται μπορούν να επιλεγούν όσες κρίνονται αναγκαίες ή και να αντικατασταθούν από άλλες. Με την ίδια προοπτική, τέλος, μπορεί να αντιμετωπιστεί η πρόταση εναλλαγής μεταξύ των δραστηριοτήτων του 2ου και 3ου δίωρου, η οποία μπορεί να αποδειχθεί πιο

λειτουργική για τον/την εκπαιδευτικό της τάξης εφαρμογής. Η πρακτική αυτή μπορεί να εξασφαλίσει το πέρασμα από στατικές δραστηριότητες στο επίπεδο της ολομέλειας (συζήτηση με βάση συγκεκριμένες εικόνες) σε πιο ενεργή δράση (αντιστοίχιση εικόνων/λέξεων για τα αντικείμενα μιας σχολικής κασετίνας) στο επίπεδο της ομάδας αλλά και το αντίστροφο.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι οι προτάσεις του σεναρίου αποτελούν απλώς ένα δείγμα των ποικίλων δραστηριοτήτων και ιδεών για αξιοποίηση των διαφορετικών κειμενικών ειδών (πινακίδες, τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων με θέμα το «σχολείο», καταλόγων αντικειμένων για το περιεχόμενο μιας κασετίνας) που προσφέρει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο επικοινωνίας (σύγκριση της ζωής των παιδιών στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο). Η χρήση του λογισμικού παρουσίασης καθιστά δυνατή την όποια διαφοροποίηση από μέρους του/της εκπαιδευτικού που θα επιλέξει την προσαρμογή του σεναρίου στα ενδιαφέροντα, το δυναμικό και τις ανάγκες της δικής του/της τάξης.

Ένα άλλο σημείο που θα πρέπει να προσεχθεί κατά την εφαρμογή είναι η αναγνώριση της σπουδαιότητας εξοικείωσης των μικρών μαθητών/τριών τόσο με τη χρήση του Η/Υ ως αντικειμένου αλλά και ως μέσου γραμματισμού. Για αυτό και η υπενθύμιση για την αναγκαιότητα έμφασης στην ίδια τη διαδικασία και την ευχαρίστηση της συμμετοχής έχει ιδιαίτερη αξία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναγνωστόπουλος, Β.Δ. 2002. (επιμ.). *Η γλώσσα στην προσχολική εκπαίδευση, προφορική επικοινωνία, ανάγνωση, γραφή και γραπτή έκφραση*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Αναγνωστόπουλος, Β., Ζωγράφος, Θ., Κούγιαλη, Γ., Κωσταλίδου, Ε., Πετρίκη, Σ. 2008. *Εγχειρίδιο δραστηριοτήτων για νήπια*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων, Γ'Κ.Π.Σ./ΕΠΕΑΕΚ Π/1.2/Ενέργεια 1.2.3., Κατηγορία Πράξεων 1.2.3.β. «Ολοήμερα Νηπιαγωγεία», Αθήνα: Καστανιώτης.

Βρυνιώτη, Κ. 2008. Μετάβαση των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο, στο Α. Αλευριάδου, Α., Κ. Βρυνιώτη, Α. Κυρίδης, Ε. Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Κ. Χρυσαφίδης, *Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου*. Εθνική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ του ΥΠ.Π.ΕΠ.Θ., Αθήνα: Πατάκης, 99-152.

Dunlop, A.W. & Fabian, H. 2002. Conclusions. Debating transitions, continuity and progression in the early years. In H. Fabian, H. & Dunlop, A.W. (Ed) *Transitions in the Early Years: Debating continuity and progression for young children in early education*. London and New York: Routledge Falmer, pp. 146-154.

Καραντζόλα, Ε., Κύρδη, Κ., Σπανέλλη, Τ., Τσιαγκάνη, Θ. 2007. *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού: Γράμματα Λέξεις Ιστορίες* Αθήνα: ΟΕΔΒ-Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο για τον δάσκαλο).

Κουτσουβάνου, Ε. 2000. *Πρώτη Ανάγνωση και Γραφή, Στρατηγικές διδακτικής*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Κουτσουράκη, Σ. 2001. Αναδυόμενος γραμματισμός: Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στην πρώιμη παιδική ηλικία, *Επιστήμες Αγωγής* (πρώην Σχολείο και Ζωή), 2-3, . 59-76.

Μπαγάκης, Γ., Διδάχου, Ε., Βαλμάς, Φ., Λουμάκου, Μ., Πομώνης, Μ. 2006. *Η ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό και η προσαρμογή τους στην Α΄ τάξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπούλια-Τζελέπη, Π. 2001. Η νέα προοπτική της ανάδυσης του γραμματισμού. Στο Παπούλια-Τζελέπη, Π. (επιμ.) *Ανάδυση του γραμματισμού. Έρευνα και πρακτική*. Αθήνα: Καστανιώτης

Σιβροπούλου, Ε., Χατζησαββίδης, Σ. 2004. Γραμματισμός και αυθόρμητες δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο: Μια προκαταρκτική προσέγγιση. Στο Παπούλια-Τζελέπη, Π-Τάφα, Ε. (επιμ.). *Γλώσσα και γραμματισμός στη νέα χιλιετία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 111-126

Χατζησαββίδης, Σ. 2002. *Η γλωσσική αγωγή στο νηπιαγωγείο: δραστηριότητες για την καλλιέργεια της επικοινωνιακής ικανότητας και του γραμματισμού*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Χατζησαββίδης, Σ. 2003. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών).

Φιλολόγος, 113: 405-414. Διαθέσιμο:

http://users.auth.gr/sofronis/dimos_articles_pg05.html [15.9.2013]

Woeffray A. 1996. *Grundlagen der Schuleintritts - diagnostik*. Stuttgart-Wien: Paul Haupt Bern.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στον φάκελο με το συνοδευτικό υλικό υπάρχει:

- Φύλλο εργασίας για το 1ο δίωρο (έγγραφο)
- Παρουσίαση με εικόνες κτιρίων/πινακίδων (PAROYSIASH-1A)
- Παρουσίαση με εικόνες από εξώφυλλα λογοτεχνικών βιβλίων (PAROYSIASH-1b)
- Παρουσίαση με εικόνες φωτογραφίες από διάφορες καταστάσεις που βιώνονται στον χώρο του «σχολείου» και «νηπιαγωγείου» (PAROYSIASH-1g)
- Παρουσίαση για το περιεχόμενο της κασετίνας και την εργασία σε επίπεδο ολομέλειας (Kasetina_OLOMELEIA)
- Παρουσίαση για το περιεχόμενο της κασετίνας και την εργασία σε επίπεδο ομάδων (Kasetina_OMADES)
- Φάκελος με αρχεία ήχου (που χρησιμεύουν ως υπερσυνδέσεις στην παρουσίαση Kasetina_OMADES)